

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5670/2020
03.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., против тужене-противтужиље ББ из ..., коју заступа пуномоћник Горан Родић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужене-противтужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 241/20 од 24.06.2020. године, на седници одржаној 03.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене-противтужиље, изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 241/20 од 24.06.2020. године у делу којим је одбијен противтужбени захтев за потпуно лишење родитељског права тужиоца и делу одлуке којим је уређен начин одржавања личних односа млт. ВВ са оцем тако да се одвијају сваке друге недеље путем скајпа.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 241/20 од 24.06.2020. године у преосталом делу одлуке којим је уређен начин одржавања личних односа млт. ВВ са оцем као и у делу одлуке о трошковима првостепеног и другостепеног поступка и у овом делу предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 470/2016 од 27.01.2020. године, усвојен је противтужбени захтев и заједничко дете парничних странака млт. ВВ рођ. ... поверено мајци ББ на самостално вршење родитељског права. Тужилац-противтужени је делимично лишен родитељског права над млт. ВВ. Одбијен је противтужбени захтев којим је тражено да суд тужиоца-противтуженог потпуно лиши родитељског права. Уређен је начин одржавања личних односа млт. ВВ са оцем тако да се одвијају сваке друге недеље путем скајпа, три дана за време зимског распуста и пет дана за време летњег распуста, на начин што ће млт. ВВ долазити у породичну кућу оца у Одбијен је тужбени захтев којим је предложено да суд уреди начин одржавања личних односа млт. детета са оцем тако да се одвија сваког викенда почев од суботе у 9.00 часова до недеље у 18.00 часова, у току летњег и зимског распуста по десет дана.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 241/20 од 24.06.2020. године, ставом прим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене-противтужиље и потврђена првостепена пресуда у делу којим је одбијен противтужбени захтев. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене-противтужиље за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена-противтужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/11 и 55/14), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене-противтужиље није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су током 2005. године живеље у ванбрачној заједници из које је рођен млт. ВВ ... године. Заједница живота престала је пре рођења детета. Правноснажном пресудом од 07.03.2006. утврђено је очинство тужиоца над млт. дететом и обавезан тужилац да доприноси издржавању сина у месечном износу од 5.000,00 динара. Тужилац издржавање није плаћао. Млт. ВВ до покретања овог поступка није знао ко му је биолошки отац, јер је растао са уверењем да му је отац садашњи мајчин супруг, а по сазнању није испољавао бурне емоције већ је изнео мишљење да му је потребно време да се навикне на биолошког оца и да не жели одмах да га виђа, већ да ће то урадити када буде старији. Тужилац је током октобра и новембра 2011. обавестио ПУ Темерин да тужена не доводи дете на заказано виђање. Млт. ВВ је у ЦСР дана 14.11.2016. дао изјаву у којој је навео да не жели да виђа свог биолошког оца, и да би волео да он престане да оптерећује његову мајку. Тужена до краја поступка није испунила очекивање и није позитивно утицала на млт. дете да оствари контакте са оцем, већ се са породицом преселила у Након рођења млт. ВВ засновала је брачну заједницу у којој је рођено двоје деце, и године. Она је улогу оца у потпуности делегирала садашњем супругу, на који начин је занемарила потребу детета за сазнањем о сопственом биолошком пореклу и породичном идентитету. Није се ангажовала на пружању подршке у успостављању односа детета са оцем. Млт. ВВ живи са мајком, очухом и два млађа брата у Похађа школу на немачком језику. Психо-физички је правилно развијен, емотивно привржен мајци и очуху. Према оцу испољава отпор који се јавља у функцији лојалности према мајци и резултат је инструментализације мајке, и изостанка њене подршке у успостављању емотивне релације детета са оцем. Тужилац је 2010. године закључио брак у ком су рођене његове две ћерке, и године. Породица живи у Тужилац је интелектуално нормално развијен, емоционално задовољавајуће уравнотежен, на социјалном плану нема значајнијих одступања и неадекватности у понашању. Одговарајуће је мотивисан за старање о млт. ВВ и показује аутентичну родитељску бригу и заинтересованост, као и мотивацију за успостављање контакта и релације са сином, али не увиђа у пуној мери позицију млт. детета, нити изненадност и

неочекиваност његовог сазнања да је он његов биолошки отац, а не очух кога је сматрао оцем.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су применом одредбе члана 81. Породичног закона одбили противтужбени захтев за потпуно лишење родитељског права, правилно доносећи одлуку о делимичном лишењу родитељског права тужиоца у делу да одлучује о пребивалишту детета и о питањима која битно утичу на живот детета, као што је правилном применом члана 61. истог закона уређен начин одржавања личних односа детета и оца сваке друге недеље путем скајпа.

Одредбом члана 81. Породичног закона прописано је да родитељ који злоупотребава права или грубо занемарује дужности из садржине родитељског права може бити потпуно лишен родитељског права (став 1.), да родитељ грубо занемарује дужности из садржине родитељског права ако је напустио дете, ако се уопште не стара о детету са којим живи, ако избегава да издржава дете или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи, ако са намером и неоправдано избегава да створи услове за заједнички живот са дететом који се налази у установи социјалне заштите за смештај корисника, ако на други начин грубо занемарује дужности из садржине родитељског права (став 3.), да судска одлука о потпуном лишењу родитељског права лишава родитеље свих права и дужности из садржине родитељског права осим дужности да издржава дете (став 4.). Одредбом члана 61. истог закона прописано је да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи (став 1.), а право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2.).

По оцени Врховног касационог суда потпуно лишење родитељског права је најтежа породичноправна санкција за родитеља који злоупотребава родитељско право тако да његови поступци до те мере угрожавају интересе детета, да је угрожен физички, морални и интелектуални развој детета јер грубо занемарује родитељске дужности, тако што уопште не брине о детету, нити подмирује његове основне потребе. Из чињеничног стања које је утврђено, супротно наводима ревизије, не закључује се да је тужилац, отац АА грубо занемарио дужности из садржине родитељског права које су наведене у цитираном члану 81. Породичног закона до мере због које је неопходно лишити га у потпуности родитељског права. Судови су и по оцени овог суда, правилно утврдили аутентичну родитељску бригу и заинтересованост оца, као и мотивацију за успостављање контакта и релације са сином и при томе свеобухватно вредновали и расправили питање најбољег интереса малолетног детета, те код свих околности конкретног случаја и чињенице да тужилац нема изграђен однос са дететом и не увиђа у пуној мери тренутну позицију млт. детета, правилно га делимично лишили родитељског права.

По оцени Врховног касационог суда, одлука којом је уређен начин одржавања личних односа детета са оцем сваке друге недеље путем скајпа, супротно ревизијским наводима, јесте у најбољем интересу мал. детета. Тачно је да дете које је навршило 15.

годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити о одржавању личних односа са родитељем са којим не живи, што је прописано одредбом члана 61. став 4. ПЗ. Међутим, због специфичне ситуације и стања свести, осећања и емоционалне узнемирености мал. детета након сазнања овако битне животне чињенице, правилно су судови супротно ревизијским наводима, његово мишљење довели у везу са изјашњењем ЦСР о конфликту лојалности и инструментализацији детета од стране мајке, као и изосталој подршци у циљу успостављања односа млт. детета са оцем. Понекад се исказано мишљење детета разликује од његове жеље и најбољег интереса. У конкретном случају дете испољава приврженост само једном родитељу јер је заједница живота родитеља престала много раније, пре рођења детета и није успостављен однос блискости и поверења са другим родитељем. Пропуштање да дете због поремећених партнерских односа гради однос са другим родитељем у супротности је са жељом и потребом детета, као и његовим најбољим интересом, јер дете у доби у којој се налази своје мишљење и жељу изражава кроз вид бунта према новонасталој ситуацији за њега. Дете има право на лични и породични идентитет. Право на лични идентитет уско је повезано са правом детета да зна ко су му родитељи и правом на очување породичних веза. У том смислу неопходно је едуковање, како родитеља, тако и свих који са децом раде и међусобна подршка, а циљ који се жели постићи је увек - заштита интереса детета. Превазилажење актуелне отуђености од оца је од значаја за развој стабилног идентитета, уравнотеженог емоционалног функционисања и самопоштовања код мал. детета у адолесцентној фази развоја у којој се налази, због чега је у најбољем интересу мал. детета да успостави и одржава контакте са биолошким оцем у циљу изградње сопственог персоналног и породичног идентитета. И Конвенција о правима детета ова питања најсвеобухватније решава и гарантује у одредбама чланова 7, 8, и 9. којима се штите права деце, али посредно и права родитеља, на одржавање контакта.

Међутим, доносећи одлуку којом је уређен начин одржавања личних односа детета са оцем три дана за време зимског распуста и пет дана за време летњег распуста, на начин што ће млт. ВВ долазити у породичну кућу оца у ..., другостепени суд је погрешно применио материјално право због чега је чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Код напред изнетог стања, којим се указује на специфичну животну ситуацију и непостојање изграђеног односа мал. детета са биолошким оцем, чињенице да дете то јако тешко прихвата, да се боји и да нема успостављену емоционалну релацију са оцем, нејасна је одлука суда да дете одржава односе са оцем на начин да самостално и без надзора одлази и борави код оца у кући по неколико дана, у потпуно непознатој средини. Ово пре свега и код датог мишљења Центра да је потребно да дете виђа оца у контролисаним условима у почетку до успостављања односа, па тек по испуњењу услова да се пређе на виши ниво одржавања личних односа. Дете има право на идентитет и одржавање личних односа са родитељем са којим не живи, али не и по сваку цену и противно интересима детета.

У поновном поступку другостепени суд ће утврдити у потпуности чињенично стање и уз правилну примену материјалног права донети одлуку о овом делу тужбеног захтева.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 414. став 1. и члана 416. став 2. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић